

weggenomen. Hija een derde van heel de Schrift is door Gereformeerde Godgeleerden sindsdien opnieuw vertaald en gekommentarieerd. Dit mag voldoende geacht om met de definitieve vertalingen een aanvang te maken.

Zij, die dien voorarbeid hebben verricht zijn als vanzelf tot vertalers aangewezen. Zij staan thans nog in de kracht van hun leven. En waar met de vertaling een aanzienlijke tijd is gemoeid, is uitstel zeer te ontraden.

Ook dit mag niet vergeten: gelijk in den tijd der Statenvertaling is ook thans het tekstonderzoek tot een rustpunt gekomen. Men kan zeggen, dat we thans een nieuwen tekstus receptus van het Nieuwe Testament hebben. Is dan niet de gelegenheid gunstig om nu met een verbeterde bijbelvertaling te beginnen?

Is de Statenvertaling tot stand gekomen in een tijd, toen men zich voor de autoriteit der Schrift boog en heeft zij er middelkeren toe meegeweekt, dat in den tijd van inzinking, welke daardoor gevolgd is, vele eenvoudigen aan de waarheid vasthielden, wij hebben er ons ernstig rekenschap van te geven of ons in deze miszaken niet een de capo van het verleden wacht en of wij verantwoord zijn, wanneer wij het nageslacht niet het kostelijk kleinood nalaten aan een verbeterde bijbelvertaling. Wanneer overhoofd de deformatie onze kerken mocht verminken, is wellicht in geen eeuw een zuivere vertaling te wachten. En zo lang kan onze Statenvertaling niet meer mee.

Op het reformatorisch program behoort verbetering der bijbelvertaling te staan vóór uitbreiding der belijdenis en herziening der liturgie, hoe gewenscht beide laatste ook zijn. Want en belijdenis en liturgie zijn ten opzichte van de Schrift secundair. God heeft de zielen der geloovigen aan die Schrift gebonden. Verreweg de meesten kennen echter de Schrift slechts in een vertaling. Maar dan heeft de kerk ook te zorgen, dat deze vertaling zoo getrouw mogelijk zij. En nu zal geen deskundige durven beweren, dat de Statenvertaling, hoe uitnemend ook, het meerdere licht doet uitschijnen, dat God over de Schrift voor het tegenwoordige geslacht deed opgaan. Het verschil tusschen „grondtekst“ en Statenvertaling is waarlijk niet zoo gering. Neemt men dat verschil niet zooveel mogelijk weg, dan zal hiervan het gevolg zijn, dat de gemeente meer en meer los wordt van het Woord.

Symptomen van losworden van het Woord komen af en toe in de prediking reeds tot uiting, door de individuele vertalingen, welke van den kansel soms worden geboden en waarbij er zijn, die nog gebrekkelijker zijn dan de Statenvertaling.

Nog enkele symptomen kunnen genoemd als het lezen van andere vertalingen, bewerkt door mannen, die niet op Schriftgeleuvig standpunt staan bij huiselijke godsdienstoefeningen en de vraag, waarmee men beroep op de Schrift soms krachteloos zoekt te maken; maar is de vertaling van dien tekst wel juist?

Men zegge niet: maar uit de Statenvertaling is toch nog wel den weg der zaligheid te kennen. 'Moet ons allereerst om God te doen zijn. Dan wordt elk van Zijn woorden waardevol.

Voorbeelden ter vergelijking van de statenvertaling met nieuwe vertalingen, welke als voorbereidend werk voor een verbeterde vertaling kunnen dienen.

1. Uit de Psalmen.
2. Uit Jesaja.

Even groote verschillen vindt men in de profetieën van Jeremia, gelijk de Statenvertaling ze ons lezen doet en zooals Prof. Dr. G. Chr. Aalders, lijkens zijn vertaling en uitlegging in de „Korte Verklaring der Heilige Schrift“ ze wil overgezet zien.

Wij gaan bij deze voorbeelden weer op dezelfde wijze te werk als bij de vorige.

Men leide er dus volstrekt niet uit af, dat er niet nog in de vertaling verder van elkander afwijkende plaatsen konden zijn bij te brengen.

Ook hier weer vindt men links de Statenvertaling, rechts die van Prof. Aalders.

Volge dan eerst een gedeelte uit Jeremia 13.

16. Geef eere den Heere, uwen God, eer dat Hij het duister maakt, en eer uwe voeten zich stooten aan de schemerende bergen; dat gij naar licht wacht en Hij dat tot een schaduw des doods stelde, en tot eene donkerheid zette.

17. Zult gijlieden dat dan nog niet hooren, zoo zal mijne ziel in verborgen plaatsen weenen wegens den hoogmoed, en mijn oog zal bitterlijk tranen, ja van tranen nederdalen, omdat des Heeren kuddes gevangelijk is weggevoerd.

18. Zeg tot den Koning en tot de Koningin: Vernedert u, zet u neder; want uw gansche hoofdsieraad, de kroon uwer heerlijkheid, is nedergedaald.

19. De steden van het Zuiden zijn toegesloten en er is niemand, die ze opent; het gansche Juda is weggevoerd, het is geheel en al weggevoerd.

20. Hef uwe oogen op en zie, die daar van het Noorden komen! Waar is de kuddes, die u gegeven was, de schapen uwer heerlijkheid?

21. Wat zult gij zeggen, wanneer Hij bezoeking over u doen zal, daar gij hen geleerd hebt (tot) vorsten, tot een hoofd over u te zijn; zullen u de smarten niet aangrijpen, als eene barbare vrouw?

16. Bewijst den Heere uwen God eer, voordat Hij 't doet donker worden, en voordat uwe voeten zich stooten aan de bergen in de schemering en gij op licht hoort, maar Hij dat tot duisternis maakt, in zwarte bewolking verkeert.

17. Maar indien gij er niet naar hooren wilt, zal mijne ziel in schuilplaatsen moeten weenen om den trots, en mijn oog bitter schreien, ja tranen vlieten, wijl de kuddes des Heeren is weggevoerd.

18. Zeg tot den koning en tot de gebiedster: zet u op de laagste plaats, want gevallen is van uwe hoofden uwe sierlijke kroon.

19. De steden van het Zuiden zijn toegesloten en niemand doet open; ontvolkt is Juda geheel en al, ontvolkt volkomen!

20. Hef uwe oogen op en zie ze, die komen uit het Noorden! Waar is de kuddes, die u gegeven was, uwe sierlijke schaapskuddes?

21. Wat zult gij zeggen, als Hij ze over u tot een hoofd stelt? — en gij hadt ze aan u gewend als minnaars! — Zullen u dan geen weenen aangrijpen gelijk eens barbare vrouw?

Men bedenke hierbij wel dat het in de bedoeling van Prof. Aalders en de andere auteurs, die in deze serie schrijven, ligt, om een geheel nieuwe vertaling en niet een herziening van de Statenvertaling te geven.

Dit is echter een kwestie, welke wij vooralsnog in het midden laten en eerst aan het eind van deze artikelenreeks hopen te bespreken.

In elk geval doet men goed te onderscheiden tusschen wat in deze vertalingen beter en wat anders gezegd wordt dan in de Statenvertaling.

Men stelle alzoo geen vragen als: in welk opzicht is in vs 16 „bewijst eer den Heere“ beter dan het „Geef eere den Heere“ van de Statenvertaling; of „trots“ in vs 17 beter dan „hoogmoed“ of „ontvolkt“ in vs 19 beter dan „weggevoerd“.

Dat zijn nuanceeringen, welke, gesteld dat ze verbeteringen inhouden — wat natuurlijk door nader onderzoek beslist zou moeten worden — het omvangrijke werk van een verbeterde bijbelvertaling niet zouden kunnen rechtvaardigen.

De zin blijft er geheel dezelfde door.

Bovendien zijn de woorden, die daarvoor in de Statenvertaling gebruikt worden, niet onverstaanbaar geworden.

Maar anders staat het met verschillende andere uitdrukkingen in deze verzen.

Dat bergen in de schemering (vs 16) duidelijker is dan schemerende bergen is nog het voornamste niet.

Maar in hetzelfde vers roept het: schaduw des doods van de Statenvertaling een verkeerde voorstelling op. Haar opvatting berust op een foutieve woordafleiding.

Dat een oog van tranen nederdaalt (zie vs 17), is stellig niet verstaanbaar uitgedrukt. Dat het in tranen wegvliet of dat tranen vlieten geeft veel juistere de meening van den profeet weer.

In vs 18 maakt de Statenvertaling van een woord, dat „meesteres“ uitdrukt vrij eigenmachtig: Koningin. Nu is het op zichzelf wel mogelijk, dat de vrouw van den Koning hiermee wordt aangezien. Anderen echter achten het waarschijnlijk, dat hier de moeder van den Koning is bedoeld. Prof. Aalders kiest hier den eenig veiligen weg en houdt zich dicht aan het oorspronkelijke door te vertalen: gebiedster.

In dit vers vindt men ook weer: nedergedaald, in de Statenvertaling, wat door Prof. Aalders meer precies is weergegeven door: gevallen. Een kroon valt, maar daalt niet neder. Het omslachtige en daardoor eenigszins duistere: vernedert u, zet u neder, wordt dadelijk opgeklard door eenvoudig te vertalen: zet u op de laagste plaats. Men lette ook op het laatste lid van dit vers, waar de enkele woorden: want gevallen is van uwe hoofden uwe sierlijke kroon dienen ter vervanging van: want uw gansche hoofdsieraad, de kroon uwer heerlijkheid is nedergedaald.

En om nu niet langer bij allerlei bijzonderheden in deze perikopen stil te staan — wie verstaat, wat hij leest, als hij toekomt aan vs 21?

Wat zult gij zeggen, wanneer Hij bezoeking over u doen zal, daar gij hen geleerd hebt (tot) vorsten, tot een hoofd over u te zijn? Hoe kan men uit zulk een vertaling uitkomen? Is ze niet geheel onleesbaar?

Daartegenover gript het Woord des Heeren in de nieuwe vertaling u dadelijk aan: 'Wat zult gij zeggen, als Hij ze (liever: hen, H.) over u tot een hoofd stelt? — en gij hadt ze (liever: hen, H.) aan u gewend als minnaars! Zij met wie het volk vroeger op intimen voet leefde, zullen dan door God als heerschers, als onderdrukkers over hen gezet worden.

Ook hier blijkt het weer, dat het vertalers uit onzen tijd gelukt, veel, wat de Statenvertalers niet begrepen en daarom maar zoo goed en zoo kwaad als het ging in Nederlandsche woorden overbrachten, in voor ieder vatbare taal over te zetten.

Thans eenige verzen uit het 17de hoofdstuk. Van den man, die op den mensch vertrouwt, wordt gezegd:

6. Want hij zal zijn als de heide in de wilderness, die het niet gevoelt, wanneer het goede komt; maar blijft (in) dorre plaatsen in de woestijn (in) zout en onbewoond land.

6. Hij toch zal zijn als een kale struik in de steppe, en hij zal niet zien, dat het goede komt, maar hij zal bewonen dorre oorden in de woestijn, zittachtig land, waar men geen verblijf houdt.

Maar van den man, die op den Heere vertrouwt:

8. Want hij zal zijn als een boom, die aan het water geplant is, en zijne wortelen uitschiet aan eene rivier, en gevoelt het niet, wanneer er eene hitte komt, maar zijn loof blijft groen; en in een jaar van groote droogte zorgt hij niet en houdt niet op van vrucht te dragen.

8. Hij toch zal zijn als een boom geplant aan water en die aan een stroom zijn wortelen uitschiet; en die niet te vreezen heeft als hitte komt, maar wiens loof groen blijft, en die in een jaar van droogte geen zorg heeft, noch nalaat vrucht voort te brengen.

Men ga zelf eens na, hoeveel zuiverder de beeldspraak is gehouden in de nieuwe dan in de oude vertaling.

Doch vergelijk ook verder:

11. (Gelijk) een veldhoen (eieren) vergaderd, maar broedt ze niet uit, (alzoo) is hij, die rijkdom vergaderd, doch niet met recht; in de heft zijner dagen zal hij dien moeten verlaten, en in zijn laatste een dwaas zijn.

12. Een troon der heerlijkheid, eene hoogte van het eerste aan, is de plaats om zes heiligheden.

13. O Heere, Israels Verwachting! allen, die U verlaten, zullen beschaamd worden; en die van Mij afwijken, zullen in de aarde geschreeven worden, want ze hebben verlaten de springbron van levend water, des HEERE.

14. Genees mij, HEERE! zoo zal ik genezen worden; behoud mij, zoo zal ik behouden worden; want Gij zijt mijn lof.

15. Zie, zij zeggen tot mij: Waar is het woord des HEEREN? laat het nu komen!

16. Ik heb toch niet aan gedrongen, meer dan eenen heider achter U (bestaande); ook heb ik den doodlijken dag niet begerd, Gij weet het: wat mijne lippen is gegaan, is voor Uw aangezicht geweest.

11. Een veldhoen, dat eieren uitbroedt, die het niet geleegd heeft, is wie rijkdom verwerft, doch niet rechtvaardig; op de heft zijner dagen zal hij dien moeten verlaten, en in zijn einde zal hij een dwaas zijn.

12. Troon der heerlijkheid, verhevens van den aanvang af, plaats van ons heiligheden.

13. hope, Israels, HEERE, allen die U verlaten, zullen beschaamd worden en de afwijken zullen in de aarde geschreeven worden, want ze hebben verlaten de springbron van levend water, des HEERE.

14. Genees mij, HEERE, dan zal ik genezen zijn; help mij, dan zal ik behouden zijn, want mijn lof zijt Gij.

15. Zie, zij zeggen tot mij: waar blijft het woord des HEEREN? laat het toch komen!

16. Ik echter heb niet achter U aangedrongen om rampspoed, en den dag des verdelers heb ik niet begerd. Gij weet het: wat van mijn lippen uitging, is voor Uw aangezicht geweest.

Een sterk staaltje, dat de Statenvertaling soms het tegenovergestelde zegt, van water in den grondtekst staat, vindt men in vs 11. De Statenvertalers spreken van een veldhoen, dat haar eieren niet uitbroedt. Prof. Aalders en met hem alle nieuwere vertalingen van een veldhoen, dat de eieren wel uitbroedt.

Volgens Prof. Aalders bevat vs 12 een aanspraak tot den Heere. Er zijn er onder de nieuwere, die het in deze meer met de Statenvertaling houden. Dit zou alzoo een punt zijn, waarop onderzoek van meerderen gewenscht is, opdat men tot een gezamenlijk resultaat kome. Wat wij bij de vertalingen van de hoogleeraren Noordzij en Ridderbos opmerkten, willen we hier nog even in herinnering brengen: men beschouwde dit voorbereidend werk niet tegen de bedoeling van deze vertalers in als definitief werk, dat men gemakshalve zoo maar kan overnemen. Neen, er zou op moeten worden aangestuurd, dat zij elkanders werk controleeren en er over beraadslagen.

Wij gaan nu maar voorbij, hoe vs 13 in de Statenvertaling heeft: „die van Mij afwijken“ en bij Prof. Aalders alleen: de afwijken. Ook bij het verschil in vs 14 kunnen wij niet stilhouden.

In vs 15 komt in de vertaling van Prof. Aalders ongetwijfeld de uitdagende toon beter tot zijn recht.

Belangrijk is de afwijking in vs 16. Blijkens hun inlassching: betaamde, zaten de Statenvertalers met het begin van dit vers verlegen. De vertaling van Prof. Aalders, welke gegrond is op oude overzettingen, trekt aan door haar eenvoud en haar samenstemming met het verband. Toch zijn er die hier wel aan het woord: herder vasthouden, doch ook dan wordt de vertaling anders dan die van onzen Statenbijbel. Gelijk Prof. Aalders in een noot aantekent, zou ze dan moeten zijn: „ik heb mij niet onttrokken om herder te zijn achter U“.

Ook hier is dus nader onderzoek op zijn plaats. Doch dit kan wel reeds worden vastgelegd: De Statenvertaling deugt op dit punt niet.

— Petrus van Maastricht over het spreken van de slang.

III. (Slot.)

Niet alleen is de geciteerde passage uit Maastricht dogmatiek van belang, om daaruit de dwalingen van een rationalist als Bekker ten opzichte van het spreken van de slang te leeren kennen, maar ook om de wijze, waarop hij de letterlijke opvatting van dit verhaal verdedigt.

Hij redeneert niet, zooals apologeten nog al eens dikwijls doen: voor het één is minstens evenveel te zeggen als voor het ander.

Maar hij gevoelt, dat aan dit rationalisme geen voet mag worden gegeven.

Hij is er dan ook niet toe geneigd om iets in het midden te laten of een andere meening voor toelaatbaar te verklaren.

Integendeel spreekt hij zoo beslist mogelijk van zich af. Dat kon van een man als Petrus van Maastricht, den eminenten opvolger van den grooten Voetius, ook niet anders verwacht worden.

Met Bernhardinus de Moor was hij de voornaamste theoloog uit het tijdperk van naboei der Gereformeerde theologie hier te lande.

Tegenover de tientallen, die voor de halfheid koopt, hield hij voet bij de Gereformeerde waarheid.

Waar dan de omstandigheden, waaronder hij leefde, in meer dan één opzicht overeenkomen met de huidige, loont het alleszins de moeite naar hem te luisteren.

Niet — men versta ons wel — alsof wij zijn verdediging in alle punten tot de onze zonden willen maken.

Tegenover de bedenkingen van het rationalisme zijn meer oplossingen mogelijk dan die ééne, welke hij voorstond.

Men wordt hier geplaatst voor een ware l'embarras des solutions, zoodat men soms spreken moet: kies maar uit; 't kan dus geweest zijn, doch ook zóó; maar in ieder geval drijft het rationalisme ons niet in het nauw.

Uit de beantwoording van Petrus van Maastricht blijkt, dat hij de mogelijkheid openlaat, dat er meer slangen in het Paradijs geweest zijn, doch dat, hoe dit ook zij, de

gepaalde slang, der verleiding, is niet overtrof. A voelen is, moet er moge thans door andere die hier geweest is, overtroffen hee zijn?.

Mag dezelfde Horst uit d overtroffen hee nemen: onbewu Merkwaardig verpung: maar l de vrouw verlat

Gesteld — zoo dat hij omslaa

gegaan, dan zou niet te verwond

Een snedig a Satan toch d niet dwaas? Ko niet gelukken z

Wij zullen M ren, ofschoon d Maar wij mo

ruimte nog voor nog enkele za Synode.

Hadden wij r Gereformeerde gunnen.

Men zou zie thans tegen he aeuws schuilt i logen in deze v

Doch voorsba Petrus van Maa Het zal uit di

zijn te herleid Genesis 3.

Men komt hi arie dogma

Daarom is van het rat Prof. Bavinel

„Principeel be leid, alle wege tot overwinning

Evangelis, heel volgende is ont geplant is“.

Indien hier zou het daare waard zijn.

Maar er zit r In welke ged ons vertoonen, v Genesis 3 torn

— Het Rational Het valt kw worden bedre

De toestand het aanzien.

Gaven in de overzijde kerken, welke beheerscht en

lijke strekking dan de mees nemen, sinds

van Gereform den kenner r

Niet gaarn dat het ratio geslopen.

En allermin nien, dat er welbewust hee

geeren.

Veeler nem die publiciste van Schrift e

wenschen te gemeend.

Maar daart dat men in v

gemeend van terwijl achter lijf kleefden.

Wij willen te voeden.

Wij willen Maar dan met luider s

Waarschuwa Gevaar op z

En die was tegen bedoels

Wij wezen betrekking to zelfde argum

dienen. Wij zonder noemen.

Zoo draagt duidelijke spc